

Bertrand Russell: A tisztelet szerepe a tanár-diák viszonyban

december 10, 2014

Részlet a Principles of Social Reconstruction c. kötet Education c. fejezetéből (1916,)

Ahol a tekintélyre szükség van, ott e mellett feltétlenül jelen kell lennie a tiszteletnek is. Az aki jól tanít és nevel, aki képes a fiatalokat segíteni, hogy kiteljesedjenek, annak tele kell lennie a tisztelet szellemével. A mások iránti tisztelet az ami hiányzik mindazokból akik mechanikus merev rendszereket támogatnak, mint a militarizmus, a kapitalizmus, a fabiánusok tudományos szervezetei és a mindenféle más börtönszerű intézmények, amelyekbe a reformerek és a reakciósök megpróbálják belekényszeríteni az emberi szellemet.

Az oktatásban amelynek szabályait a kormány hivatalok terjesztik szét, a nagy osztályokkal és rögzített tantervvel és túldolgoztatott tanárokkal, az ezek által meghatározott felszínes közepszerűséggel, a tisztelet hiánya szinte kivétel nélkül általános. A tisztelet képzelőerőt és melegséget jelent. Azokkal szemben kívánatos a legnagyobb képzelőerő, akik a legkevésbé képesek az előrehaladásra, vagy a legerőtlenebbek. A gyerek gyenge és felszínesen tekintve bolondos, a tanár erős és a mindennapi szóhasználat szerint bölcsebb, mint egy gyerek.

A tanár, vagy a bürokrata tisztelet nélkül könnyedén nézi le a gyereket, a külsőleg tapasztalható alacsonyabbrendűségéért. Azt gondolja, hogy az ő feladata a gyerek „formálása”. Képzeletében ő a fazekas, és a gyerek az agyag. Így ad a

gyereknek természetellenes alakot, amely az évek alatt megkeményedik, feszültségeket ad neki és szellemi elégedetlenséget, amelyből kinő a kegyetlenség, a hit, hogy mások is keresztül kell menjenek ezeken a torzulásokon.

Az ember, akiben van tisztelet nem gondolja azt, hogy neki „formálnia“ kell az ifjúságot. Azt érzi, hogy minden ami él, különösen az emberi lények, és ezen belül is a gyerekek valamiképpen szentek, meghatározhatatlanok, határtalanok, egyszeriek és különösen értékesek, különlegesek, megtestesítései a világ lehetőségeinek. A gyerekek közelében kiszámíthatatlan szerénységet érez, olyasmit, amit nem lehet racionálisan megmagyarázni, és ami mégis nagyobb bölcsességről tesz tanúbizonyságot, mint sok magabiztos és önelégült tanár vagy szülő gondol.

A gyerek látható elesettsége, az, hogy a gyerekek szüksége van rá, emlékezteti arra, hogy felelőssége van bizalommal lenni hozzá. Képzelőereje megmutatja neki, hogy mi minden lehet a gyerekből, jó vagy rossz, annak megfelelően, hogy annak impulzusai támogatást, vagy gáncsolást kap, hogy ha reményeit megcsalják, mennyire csökken majd életereje, ugyanúgy mint a bizalmatlanság megsebzti, és kívánságai elbizonytalanodnak. Mindez arra ösztönzi, hogy segítsen a gyerekeknek a csatában, amit vív, igyekszik öt felszerelni és erősíteni, de mindezt nem az állam, vagy valami más tekintély érdekei szerint, hanem azoknak a dolgoknak az érdekében, amire a gyereki szellem tör. Az ember, aki ezt érzi, megkaphatja a nevelő, tanító szerepét, az azzal járó tisztelettel, mert ő nem fogja a gyerek szabadságát veszélyeztetni.

fordította: Fóti Péter

Kapcsolódó oldalak:

- Fóti Péter: Kölcsönös udvariasság, figyelem, tisztelet gyerekek és felnőttek között
- John Holt: A szabadság fogalma

- Erica Goldson: Itt állok
- Fee Czisch: A gyerekek többre képesek